

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Daudzvalodība”

(2009/C 77/25)

Eiropas Komisijas priekšsēdētāja vietniece *Margot Wallström* kdze saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 262. pantu 2008. gada 4. februāra vēstulē aicināja Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju izstrādāt izpētes atzinumu par tematu

“Daudzvalodība”.

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Nodarbinātības, sociālo lietu un pilsoniskuma specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2008. gada 18. jūlijā. Ziņotāja — *Le Nouail-Marlière* kdze.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 447. plenārajā sesijā, kas notika 2008. gada 17. un 18. septembrī (18. septembra sēdē), ar 144 balsīm par, 8 balsīm pret un 13 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

Atzinuma satura un secinājumu kopsavilkums.

- Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja konstatē, ka šis temats kļūst politiski un ekonomiski nozīmīgāks, tomēr pauž nožēlu, ka Komisija ir izvēlējusies iesniegt jaunu stratēģiju līdz savu pilnvaru termiņa beigām, nevis ierosināt konkrētu programmu, kas būtu turpinājums 2005. gadā pieņemtajai jaunajai daudzvalodības pamatstratēģijai.
- Komiteja iesaka Komisijai un dalībvalstīm sekmēt debates par sasniedzamajiem mērķiem un tikai pēc tam pieņemt lēmumus par kultūras un izglītības pasākumu koordināciju.
- Ja runa ir par pirmās mācītās un apgūtās modernās svešvalodas izvēli, Komiteja aicina dalībvalstis un Komisiju uzmanību pievērst ne tikai angļu-amerikāņu valodai, bet arī citām valodām un sekmēt Eiropas valodu mācīšanos un izmantošanu starptautiskajā komunikācijā.
- Komiteja konstatē, ka starp eiropiešu vajadzībām pēc valodu apguves, Eiropas nodarbinātības stratēģiju, Eiropas struktūrfondu, jo īpaši Kohēzijas fonda, programmu konverģences mērķiem pastāv cieša saikne, un aicina izmantot Kohēzijas fondu, lai sekmētu dzimtās valodas un divu moderno valodu apguvi, un šā fonda izmantošanu izvirzīt pat par prioritāti. Minētajam mērķim būtu jāaptver divi kvalitatīvi mērķi: saglabāt Eiropas valodas un apgūt trešo valstu valodas, kas būtu noderīgas eiropiešu kultūras, sociālajos, politiskajos un saimnieciskajos sakaros, lai tādējādi veicinātu kultūru izpratni un mieru un draudzību starp tautām.
- Komiteja konstatē, ka nekādas pozitīvas pārmaiņas nenotiek to iedzīvotāju gadījumā, kuriem nav pieejams pienācīgs darbs, t.i., deklarēts darbs ar sociālo aizsardzību, un kuri atrodas tālu no pilsētu vai tūrisma centriem. Tā aicina Komisiju un dalībvalstis neradīt diskrimināciju un nevienlīdzīgu attieksmi, kad tiks veikti paredzētie pasākumi, un nodrošināt, ka minētie pasākumi neveicina jaunu atstumtību un jaunu neapmierinātību. Tādēļ Komiteja iesaka pirmām kārtām apsprieties ar sociālajiem partneriem un attiecīgajās jomās aktīvajām pilsoniskās sabiedrības organizācijām.
- Tā kā Komisija gatavojas veikt iekšējo dienestu apspriešanos, ierosinātajos pasākumos būtu jāņem vērā likumdošanas uzlabošana, t.i., lai netiktu mazināta MVU konkurētspēja.
- Komisijai un dalībvalstīm Eiropas sertifikācijas sistēmas ietvaros būtu precīzi jāanalizē ne tikai formālās, bet arī neformālās izglītības piedāvājums, lai noteiktu tā vērtību un **nodrošinātu iedzīvotāju un darba ņēmēju kvalifikācijas pārņemšanu un atzīšanu neatkarīgi no viņu statusa.**
- Komiteja aicina dalībvalstis un Komisiju arī sabiedriskās apspriešanas sakarā sniegt atbalstu valodu speciālistiem, piemēram, skolotājiem, tulkotājiem un tulkiem, lai nodrošinātu institucionālo komunikāciju oficiālajās valodās, un tā atgādina, ka tulkošanas vajadzības nav pietiekami nodrošinātas ne institucionālajā komunikācijā, ne arī tautsaimniecībā.

1. Ievads

Neilgi pirms tika izveidots jaunais starpkultūru dialoga un daudzvalodības komisāra amats un *Leonard Orban* kgs iecelts par komisāru, EESK 2006. gada 6. septembrī pieņēma atzinumu, kurā tā izteica savu viedokli par “jauno daudzvalodības pamatstratēģiju” ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ EESK 2006. gada 26. oktobra atzinums par tematu Komisijas ziņojums Padomei, Eiropas Parlamentam, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja un Reģionu komitejai “Jauna daudzvalodības pamatstratēģija”, ziņotāja — *Le Nouail-Marlière* kdze (OV C 324, 30.21.2006.).

Nedaudz vēlāk, 2007. gada 25. oktobrī, komisārs pēc EESK priekšsēdētāja *Dimitriadis* kga lūguma uzstājās Komitejas pilnsapulcē un izteica interesi par tās darbu.

Vēloties izstrādāt jaunu stratēģiju šajā jomā, komisārs aicināja Komiteju iesniegt izpētes atzinumu.

Tādēļ Komiteja ir noteikusi šādus mērķus:

- izvērtēt Komisijas iepriekšējās stratēģijas īstenošanu un ieteikumus, ko tā toreiz bija sniegusi;
- sagatavot pārskatu par Komisijas uzsāktajām darbībām;
- savlaicīgi paust savu viedokli par plašu sabiedrisko apspriedi un uzklauššanu, ko Komisija organizēja 2008. gada 15. aprīlī, tā, lai paziņojumā, ko Komisija vēlas sniegt 2008. gada septembrī, varētu ņemt vērā šos ieteikumus.

2. Vispārīgas piezīmes

2.1 Komiteja konstatē, ka šis temats ar katru dienu kļūst arvien svarīgāks, nevis modes tendenču dēļ, bet gan pilnīgi reālā globalizācijas kontekstā, kurā parādās virkne arvien dažādāku dalībnieku. Jaunās situācijās jāatrod jauni risinājumi un atbildes. Pasaule mainās gan ekonomiskos un tehniskos aspektos, gan sociālos un politiskos, kā arī kultūras un sabiedriskās dzīves aspektos. Noteiktas parādības ir pastāvējušas jau vienmēr vai kopš seniem laikiem, tomēr mūsdienās tās iegūst jaunu intensitāti un redzamību un kļūst pat ļoti svarīgas.

2.2 Ļoti dažādās jomās — gan darbā, gan uzņēmējdarbībā, gan izklaidē un tūrismā — kultūras dimensija piedzīvo pārmaiņas, kuras EESK vajadzētu censties izprast visos aspektos, lai spētu atbildēt uz mūsu līdzpilsoņu bažām un spētu sniegt praktiskus un prātīgus ieteikumus dažādām iestādēm, jo īpaši piedaloties apspriešanās un sekmējot debates.

Viedokļu dažādība un bagātība liecina par Eiropas iedzīvotāju interesi par šo jautājumu, kas viņus kā sabiedrības pārstāvjus skar vienādā mērā.

2.3 Minētajā atzinumā Komiteja iesaka

- “Komisijai informēt dalībvalstis, precīzi norādot tām valsts plānu ietvaros īstenojamās saiknes vai papildu pasākumus, un paskaidrot, ka daudzvalodība ir viens no iespējamajiem ES politiskā un kultūras integrācijas veidiem, kā arī izpratnes un sociālās integrācijas izpausmes veids;
- virzīt apmācības piedāvājuma klāstu Eiropas līmenī, tādējādi nodrošinot ilglaiīgus rezultātus, un neierobežot valodu prakses iespējas ar dažām atsevišķām valodām;

— izmantot un veicināt visas daudzvalodības iespējas profesionālajā, kultūras, politiskajā, zinātnes un sociālajā jomā;

— piesaistīt ekspertus, kas būtu ne tikai sociālās un zinātnes nozares speciālisti, bet arī praktizējoši valodnieki, tulki, tulkotāji, pasniedzēji un valodu speciālisti;

— Komisijai pirms plānošanas posma uzsākšanas ņemt vērā pašreizējās paaudzes gados jaunu un vecāka gadagājuma pieaugušos, nodrošinot viņiem mūžizglītību un viņu tiesības kultūras jomā;

— Komisijai balstīties ne tikai uz augstskolu darbībām, bet arī uz aktīvo apvienību veiktajiem pasākumiem šajā jomā un atbalstīt pilsoniskās sabiedrības iniciatīvas, kas vērstas uz iedzīvotājiem”.

2.4 Kopumā EESK norādīja uz nepieciešamību pēc iespējas vairāk pilsoņu iesaistīt šajās apmācības, prakses, valodu apguves stratēģijās, un atrast realistiskus līdzekļus šā mērķa sasniegšanai. Tā norādīja uz jaunu sociālās diskriminācijas veidu radīšanas risku. Tā aicināja domāt globāli, ņemot vērā valodu skaitu Eiropas Savienībā, lai spētu pārvarēt savas valodu, kultūras un ekonomiskās robežas. Tā aicināja uz līdzsvarotu pieeju, kurā ir ņemti vērā ekonomikas, kultūras, sabiedriskās dzīves aspekti, un būtisku progresu panākt nodarbinātības un darba jomā.

2.5 Komiteja arī atgādināja, ka valodu un kultūru reģioni ir mainījušies tāpat kā pasaules politiskā un ekonomiskā struktūru un ka noteiktu valodu izmiršanas tendence diemžēl ir saistīta ar noteiktu sociālo un politisko grupu izzušanu. Eiropa saskaras ar tiem pašiem izaicinājumiem kā citas pasaules daļas, proti, pirmkārt, novērojama tendence, ka viena vienīgā valoda dominē starptautiskajās attiecībās, un, otrkārt, pastāv liela reģionālo valodu daudzveidība un risks, ka izzudīs noteikti dialekti. Tomēr atšķirīgs ir šo oficiālo valsts valodu statuss vienotā politiskajā un ekonomiskajā veidojumā (vai — atkarībā no viedokļa par ES integrācijas pakāpi — ceļā uz šādu veidojumu).

2.6 ES saskaras ar to pašu identitātes problēmu, kurai pakļauta jebkura kultūras un lingvistiskā koncepcija. Tomēr ir zināmas priekšrocības, kas ir radušās ES veidošanās gaitā, piemēram, sociālās un teritoriālās kohēzijas instrumenti, kopīgi reprezentatīvās un līdzdalības demokrātijas kritēriji, sociālie modeļi, kuru pamatā ir solidaritāte.

2.7 Ja demogrāfiskās problēmas ir saistītas ar kultūras interesēm, rodas vairāki svarīgi jautājumi, kurus būtu droši jāuzdod, piemēram, kāda ir eiropiešu interese par savām valodām, par to apgūšanu, saglabāšanu, iedzīvināšanu, glābšanu no iznīcības, proti, par to izmantošanu savā starpā un attiecībās ar citiem.

3. Īpašas piezīmes

3.1 Komisija 2007. gada 14. septembrī uzsāka sabiedrisko apspriedi, kas beidzās 2008. gada 15. aprīlī ar konferenci, kuras laikā tā daudzām kultūras vai izglītības jomā aktīvām apvienībām un organizācijām sniedza informāciju par šādu darba grupu rezultātiem:

- intelektuāļu grupa, priekšsēdētājs *Amin Maalouf* kgs;
- *Business Forum*, priekšsēdētājs *Davignon* kgs;
- ELAN ziņojums "Uzņēmumos nepietiekamas valodu prasmes ietekme uz Eiropas ekonomiku", Valsts valodu centrs;
- komiteju (RK un EESK) formālā apspriešanās;
- apspriešanās ar dalībvalstīm: Ministru konference 2008. gada februārī;
- augsta līmeņa grupas ieteikumi daudzvalodības jomā;
- ieteikumi, kas tika saņemti tiešsaistes režīmā.

3.2 Debašu laikā tika minēti vairāki problēmjautājumi:

- ekonomikas problēmas;
- politikas problēmas (daudzvalodība un reģionālā integrācija);
- problēmas kultūras jomā (daudzvalodība vai starpkultūru jautājums);
- personīgā un kolektīvā komunikācija var radīt iespaidu, ka valoda ir tikai viens no daudziem komunikācijas instrumentiem. Literatūras nākotne;
- daudzvalodība un valodu plurālisms. Daži dalībnieki uzdod jautājumu, vai ir nepieciešams zināt vairākas valodas vidē, kas kļūst par monolingvālu;
- Eiropas Padome ir uzsvērusi nepieciešamību aizsargāt mazākumtautību valodas un veicināt šo valodu izmantošanu, ja pastāv vēlme efektīvi cīnīties ar nacionālismu. Daudzvalodībai, kas kalpo daudzveidībai, nevajadzētu radīt atstumtības risku;
- liels dalībnieku skaits izsaka neapmierinātību ar nevienlīdzīgu attieksmi pret valodām, ar Eiropas valodu konfliktu un sadursmi ar citām pasaules valodām, kā arī ar valstu kultūras politiku pretnostatījumu;
- kultūras tiesības un sociālās tiesības? Daudzi dalībnieki uzdod jautājumu par līdzekļu pieejamību šādu saistību pildīšanai. Īpaši tika minēts romu gadījums, proti, viņu integrācija vispār, kā arī konkrētas iespēja mācīties un saglabāt savu valodu;
- ja runa ir par nodarbinātību un darbu, darba ņēmēju tiesības savā darbā izmantot dzimto valodu un nebūt spiestiem

apgūt kādu valodu, kas nekādi nav saistīta ar darba uzdevumu veikšanu, kā arī drošības jautājumi, kas rodas slikti vai vispār neregulētā daudzvalodīgā vidē.

3.3 *Minētās uzklaušīšanas laikā Komisija iepazīstināja ar vispārīgiem mērķiem valodu daudzveidības veicināšanai.*

3.3.1 Dažādu valodu zināšana Eiropas Savienībā ("ar angļu valodu nepietiek").

Nepārprotams ir Daudzvalodības komisāra *Leonard Orban* kga mērķis, ko viņš izklāstīja šīs uzklaušīšanas ietvaros veiktajā uzrunā un citās reizēs,— mēģināt pretoties angļu valodas dominances tendencei.

3.3.2 Sociālajā jomā:

- nostiprināt valodu nozīmi sociālajā integrācijā;
- veicināt imigrantu integrāciju, veicināt uzņēmēju valstu valodu apgušanu, veicināt dzimtās valodas lietošanu, saglabāšanu, nodošanu pēctečiem, uzskatīt imigrantu valodas par resursu un bagātināšanās avotu.

3.3.3 Ekonomikas jomā:

- pilnveidot valodu zināšanas, ņemot vērā darbinieku nodarbinātību un uzņēmumu konkurētspēju;
- daudzvalodības aspektus integrēt Eiropas politikā, pamatojoties uz apkopotajiem datiem (konstatēto situāciju).

3.3.4 Daudzvalodība un ES ārpolitika

Komisija apstiprina "Barselonas mērķi", proti, 1 dzimtā valoda + 2 modernās valodas katram iedzīvotājam, tomēr tas tiek izmainīts uz formulējumu: 1 dzimtā valoda + 1 starptautiskā valoda + 1 brīvi izvēlēta valoda (konceptija, kuras pamatā ir *Amin Maalouf* kunga vadītās grupas ziņojums).

3.3.5 Līdzekļi un metodes

Komisija vēlas veicināt neformālo apmācību — komunikācijas prasmju sistēmu (*business literacy system*), kas paātrina izpratni un atvieglo piekļuvi, tomēr par šo tematu nav sniegta pietiekami detalizēta informācija. Komisija precizē, ka runa ir par Eiropas iedzīvotāju iespēju būt ar svešvalodu kontaktā, piemēram, autobusos vai citās publiskās vietās un ka mācīšanās notiks "pieraduma" ceļā.

3.3.6 Attiecībā uz nākotni

Komisija vēlas izmantot dalībvalstu strukturālo sadarbību vidēja termiņa stratēģijas ietvaros un nodrošināt Eiropas pievienoto vērtību šīs politikas izstrādē.

3.4 ELAN ziņojums ⁽²⁾

ELAN ziņojums izskata to, kādu labumu gūst uzņēmumi, ja tajos ir kvalificēti darba ņēmēji, kas pārvalda vairākas valodas. Tomēr tajā nav klasificētas vajadzības atbilstīgi darba vietām un ieņēmamajiem amatiem, ne arī ekonomikas nozarēm. Komisijai vajadzētu izmantot Dublinā atrodošos Eiropas Dzīves un darba apstākļu uzlabošanas fondu (vai citas Eiropas organizācijas) pakalpojumus, lai precīzāk klasificētu gan uzņēmumu, gan darbinieku profesionālās vajadzības.

3.4.1 Uzņēmumu foruma grupas (priekšsēdētājs Davignon kgs) ziņojums ⁽³⁾

2008. gada jūnija beigās publicētajā ziņojumā izklāstīts Uzņēmumu foruma grupas viedoklis, kāpēc ir svarīgi ieguldīt svešvalodu zināšanās. Tajā ir rezumēts, kas līdz šim ir veikts, lai veicinātu valodas uzņēmējdarbības vidē, un sniegti ieteikumi uzņēmumiem, kā uzlabot darījumu komunikāciju "daudzvalodības" ziņā: "(...) noskaidrot, kādas ir valodu zināšanas uzņēmumā, pārskatīt cilvēkresursu vadības darbāpieņemšanas politiku un stratēģisko attīstību, ieguldīt valodu apmācībā, pieņemt darbā darbiniekus ar dažādām dzimtajām valodām, izmantot lingvistiskās tehnoloģijas, strādāt ar tulkotājiem, tulkiem, komunikatoriem un mediatoriem, uzlabot personāla starptautisko mobilitāti". Ziņojumā ir minēti ieteikumi arī Eiropai un tās institūcijām, un vietējai, reģionālajai un valsts pārvaldei. Sniegti argumenti par labu daudzvalodībai.

3.5 Amin Maalouf kga vadītās grupas ziņojums ⁽⁴⁾

Komiteja piekrīt Komisijas iniciatīvai konsultēties ar pazīstamu intelektuāļu grupu, kuras ziņojumu viens no grupas pārstāvjiem 15. aprīļa uzklaušanās sēdē ir nosaucis par "līdz šim, iespējams, vislabāk uzrakstīto un visvieglāk lasāmo Komisijas ziņojumu". Tas zināmā mērā ir tiesa. Minētā grupa piedāvā eiropiešiem apsvērt iespēju apgūt kādu no starptautiskajām valodām un brīvi izvēlētu valodu, t.i., valodu, ko mācās nevis ekonomisku apsvērumu dēļ, bet gan personīgas intereses pēc. Kaut arī šis priekšlikums ir ļoti labvēlīgs un atzīst, ka valodas ir nozīmīgs kultūras izpausmes un saziņas līdzeklis, tā pamatā ir pieņēmums, ka iedzīvotājiem ir vienlīdz liela interese un laiks apgūt valodas, tomēr tas diemžēl neatbilst realitātei ne tikai kultūras iemeslu dēļ, bet arī tādēļ, ka lielākajai daļai Eiropas iedzīvotāju nav tādas pirktpējas, lai atļautos pievērsties "augsta līmeņa" kultūras praksei, kā to definējis profesors Pierre Bourdieu.

Tiesa, ka, piemēram, aizvien vairāk eiropiešu un jauno eiropiešu atzīst priekšrocības, ko sniedz moderno Eiropas vai pasaules

⁽²⁾ ELAN ziņojums "Incidence du manque de compétences linguistiques des entreprises sur l'économie européenne" (Kā svešvalodu zināšanu trūkums uzņēmumos ietekmē Eiropas ekonomiku), teksts franču val. pieejams tīmekļa vietnē http://ec.europa.eu/education/policies/lang/doc/elan_fr.pdf.

⁽³⁾ Uzņēmumu foruma grupas ziņojums pieejams tīmekļa vietnē http://ec.europa.eu/education/languages/news/news1669_en.htm.

⁽⁴⁾ Amin Maalouf kga vadītās Radošās inteliģences grupas starpkultūru dialoga veicināšanai "Un défis salutaire — Comment la multiplicité des langues pourrait consolider l'Europe" (Veselīgs izaicinājums. Kā valodu daudzveidība varētu saliedēt Eiropu), pieejams tīmekļa vietnē http://ec.europa.eu/education/languages/pdf/doc1646_fr.pdf.

valodu prasme, tomēr pieaugošs skaits cilvēku sastopas arī ar uzturēšanas un bērnu audzināšanas grūtībām. Kaut arī runa nav par šķiru cīņu, fakts paliek, ka Eiropas sabiedrība ir sašķēlusies un būtu jāizmanto Kohēzijas fonds, lai, piemēram, sasniegtu Lisabonas stratēģijas mērķus.

Pirms Grundtvig programmu, pieaugušo izglītības, kā arī mūzik- glītības programmas nodod dalībvalstīm, Padomei un Parlamentam, Komisijas dienestiem jāaprēķina un jāizsaka skaitļos iespējama ieguvums no šīm programmām. Tas ļautu dalībvalstu kompetenci izglītības jautājumos papildināt ar Eiropas pievienoto vērtību.

Komiteja piebilst, ka joprojām nav atrisināts jautājums par angļu valodas kā pirmās modernās valodas izvēli — tas tiek pilnībā atstāts dalībvalstu un vecāku ziņā, un Komisija šo tematu neizvirza debatēm. Protams, ar angļu valodu nepietiek, tomēr tā joprojām ir valoda, kas ES ir pieņemta starptautiskajā saziņā. Piedāvātais ceļš ir tikai sākums, tas vēl nav risinājums. Komiteja vērs Komisijas, dalībvalstu, Padomes un Parlamenta uzmanību uz šo jautājumu.

3.6 RK atzinuma projekts ⁽⁵⁾

RK atzinumā ir izteikts viedoklis, ka valodu jautājumam ir ļoti būtiska nozīme vietējās un reģionālās pašvaldībās, jo tas ietekmē ne tikai nodarbinātības, bet arī eiropiešu un trešo valstu pilsoņu kopdzīvošanas jautājumu visos sabiedrības līmeņos un visās nozarēs, sākot ar veselību (darbaspēka trūkums), ieskaitot sabiedriskos pakalpojumus, pirmsskolas un skolas izglītību vai migrantu integrāciju, līdz pat tūrismam. Turklāt jāņem vērā dzīves apstākļi arvien lielākā reģionu skaitā. Līdz ar to RK pareizi dara, iesakot izmantot Kohēzijas fondu un aicinot ņemt vērā tās viedokli pirms stratēģisku lēmumu pieņemšanas.

3.7 Informatīvs ziņojums "Komisijas darba dokuments "Ziņojums par rīcības plāna Valodu mācīšanās un valodu daudzveidības veicināšana" īstenošanu" ⁽⁶⁾

Komitejai ir bažas par to, ka, noliedzot ES līdzekļu piesaistīšanas nepieciešamību, var rasties inerce, t.i., tiktu pieņemta virkne dažādu lēmumu, kas nav atbilstīgi pieprasījuma pieaugumam, un rezultāts vidējā termiņā un ilgtermiņā var sagādāt vilšanos. Komiteja aicina dalībvalstis apsvērt šo tematu, jo ar televīziju nepietiek un jāatrod veids, kā novērtēt neformālās izglītības piedāvājumu. Komiteja tomēr atzīst, ka Komisijas noteiktā koordinācijas metode būtu progresīva administratīvajā ziņā, taču tas vēl nenozīmē soli iedzīvotāju virzienā.

⁽⁵⁾ Reģionu komitejas atzinums par tematu "Daudzvalodība", ziņotājs — Roberto Pella kgs (CdR 6/2008).

⁽⁶⁾ COM(2007) 554 galīgā redakcija/2, 15.11.2007.

4. Secinājumi

4.1 Komiteja uzskata, ka Komisijas izrādītā labā griba ir tikai lozungs, jo tā nesniedz pamatotu darbības plānu Eiropas Savienībā, bet gan dalībvalstīm izvirza prasību pielāgot izglītības sistēmas.

4.2 Komiteja iesaka dalībvalstīm turpināt pieeju, lai starptautiskajā saziņā izmantotu ne tikai angļu valodu.

4.3 Īpašu uzmanību pievēršos daudzveidības aspektam, dalībvalstīm ir jāturpina veicināt radnieciskās, kā arī lingvistiskās un ģeogrāfiskās saites, ja runa ir par Eiropas valodu piedāvājumu visos izglītības līmeņos (pirmsskolas izglītība, pamatizglītība, vidējā un augstākā izglītība, kā arī mūžizglītība).

4.4 Pieaugušo izglītībā, kā to ir paredzējusi (?) Komisija, jāņem vērā nepieciešamība veicināt to, ka vairāk iedzīvotāju cenšas apgūt dzimto valodu un divas modernās valodas. To var panākt, pielāgojot piedāvājumu un ar konkrētu un iedzīvotājiem tuvu pasākumu starpniecību veicinot interesi un motivāciju, izmantojot uz vietas aktīvo pilsoniskās sabiedrības organizāciju, kā arī publiskā un privātā sektora ekspertu īpašās zināšanas, veicinot sociālo un pilsonisko dialogu un nodrošinot, ka jaunās iniciatīvas nediskriminē iedzīvotājus, kuriem ir mazas iespējas piekļūt starpkultūru apmaiņai.

4.5 Demokrātizācija un neformālā izglītība, ko veicina Komisija, **precīzi jāizvērtē Eiropas sertifikācijas sistēmas ietvaros, lai**

— noteiktu dalībvalstu, Komisijas un citu valsts un nevalstisko organizāciju uzsākto iniciatīvu sekas;

— nodrošinātu iedzīvotāju un darba ņēmēju kvalifikāciju pārņemšanu un atzišanu neatkarīgi no viņu statusa.

4.6 **Vietējās un reģionālās pašvaldības jāiesaista konkrētos turpmākā izglītības piedāvājuma izstrādes pasākumos, ņemot vērā Komisijas noteiktos mērķus.**

4.7 Tā kā Komisijas lēmumi par uzņēmumu saimnieciskajām vajadzībām pirmām kārtām skar uzņēmumus un darba ņēmējus, dalībvalstīm un Komisijai būtu **jāaicina sociālie partneri izskatīt šo tematu sociālā dialoga ietvaros, lai kopā izskatītu problēmas un atrastu labākos risinājumus un piemērotākos īstenošanas veidus.**

(?) Sal. pirmām kārtām COM(2006) 614 galīgā redakcija un COM(2007) 558 galīgā redakcija.

4.8 **Visos līmeņos un visā sabiedrībā jāatļauj un jāveicina iespēja dzīvot valodas vidē, kas ir nepieciešama valodas praksei un ir neatņemama valodas pilnīgas apguves sastāvdaļa, tomēr šī vajadzība ir sevišķi svarīga sabiedrības grupām, kas ir mazāk iesaistītas starptautiskajā apmaiņā,** proti, cilvēkiem, kuriem ir mazāk mobilitātes iespēju, un šim nolūkam jāatrod konkrēti pasākumi un līdzekļi. Nevienu nevar piespiest ceļot, taču daži cilvēkiem ir **mazāk iespēju** to darīt kā citiem. Ar angļu valodu nepietiek, arī ar televīziju ne.

4.9 Uzsvars jāliek uz to, ka **migrantu valoda ir resurss.** Pastāv vairāki viedokļi par šo jautājumu. Vieni domā, ka migrantiem ir pienākums mācīties uzņemošās valsts valodu, lai tajā integrētos vai pat varētu iebraukt ES teritorijā, savukārt citi uzskata, ka migrantiem ir tiesības zināt uzņemošās valsts valodu, lai varētu tur strādāt, dzīvot un aizstāvēt savas tiesības, un valsts iestādēm jāuzņemas atbildība par valodu apmācības organizēšanu. Lai kā tas būtu, no teorijas līdz praksei ir tāls ceļš. Pieredze liecina, ka ne visas labās iniciatīvas ir tikušas atbalstītas, tieši pretēji, vairākām organizācijām tika samazināts piešķirums. Mūsdienās pedagoģiskais uzdevums ir sarežģīts, jo katrā vecumā cilvēks mācās savādākā veidā. Šajā sakarā **Komiteja iesaka izpētīt starpkultūru apmaiņas ietekmi uz visiem valodu apguves veidiem** (8). Komiteja uzsver nepieciešamību konsultēties ar visiem izglītības speciālistiem un pedagogiem (sākot no pirmsskolas izglītības līdz mūžizglītībai, ieskaitot pieaugušo izglītību) un viņus iesaistīt. Galvenās iesaistītās puses ir apmācāmie un pedagogi, tas attiecas arī uz tā sauktajām neformālās izglītības procesā iegūto prasmju atzišanu nākotnē (9).

4.10 Eiropā runātās valodas ietver reģionālās un valstu valodas, kā arī migrantu runātās valodas. Tās sniedz ievērojamu ieguldījumu, un Eiropas kultūras daudzveidības saglabāšanai ir svarīgi divi aspekti: Eiropas kultūras daudzveidības veicināšana un iecietība un cieņa pret migrantiem. ES sociālā un teritoriālā kohēzija vairs nav tikai ekonomikas vai politikas jautājums, nākotnē tā būs un jau šodien tā ir neatņemam kultūras dimensijas sastāvdaļa.

4.11 Arī migrantu valodas, tāpat kā **eiropiešu dzimtās valodas, jānodod pēcnācējiem, un, tā kā neviena valoda nevar izdzīvot, ja tā netiek runāta, arī migranti ir jāuzskata par resursiem, kas ļauj nodot vai mācīt viņu dzimto valodu mērķgrupām, kuras vēlas daudzveidot savas komunikācijas iespējas.**

(8) Skat. www.newcomersinturkey.com — Noureddine Erradi kgs daudzus gadus ir strādājis Nīderlandes migrantu izglītības centros un ir izveidojis pedagoģiskus instrumentus, kas paredzēti pedagogiem un politiskajiem konsultantiem vietējās un reģionālajās aģentūrās un pašvaldībās.

(9) EESK 11.9.2008. atzinums par tematu "Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes ieteikumam par Eiropas kredītpunktu sistēmas izstrādi profesionālajai izglītībai un apmācībai (ECVET)", ziņotāja — Le Nouail-Marlière kdze (CESÉ 1066/2008).

4.12 Tas nozīmē, ka Eiropas pilsoniskai sabiedrībai pašlaik ir citi mērķi un vairs nepietiek, ka tai propagandē priekšrocības, ko dod daudzu valodu zināšana monolingvālā vidē. Sabiedrība mūsdienās vēlas, lai tās iniciatīvas un prasības tiktu atzītas apvienībās un lai tai būtu pieejami gan valsts, gan privātā sektora līdzekļi, ar kuriem šīs vēlmes varētu piepildīt.

4.13 Tas nozīmē arī to, ka **sociālie partneri apņemas domāt perspektīvi un kopā definēt nepieciešamās kvalifikācijas, noteikt īstenojamos sākotnējās izglītības un mūžizglītības pasākumus, kā arī nepieciešamos gan valsts, gan privātos ieguldījumus, pievēršot uzmanību tam, lai uzlabotu uzņēmumu konkurētspēju.**

4.14 Ja valodu apmācība tiek uzskatīta arī par konkurētspējas un Lisabonas stratēģijas mērķu īstenošanas priekšnosacījumu, tad augstāk minētie ieteikumi iegūst vēl lielāku nozīmi.

4.15 Pamattiesību hartas 20. un 21. pants paredz valodu daudzveidības veicināšanu un aizliedz diskrimināciju uz valodas pamata. Komisijai līdz ar to ir jānoskaidro, kurām dalībvalstīm ir tiesiskais regulējums šajā jomā. Attiecīgos gadījumos tā ziņo Pamattiesību aģentūrai un izskata, vai tas, ka dažādās dalībvalstīs atšķiras piemērošanas sistēma, nerada traucējumus un nevienlīdzību eiropiešu vidū, jo īpaši, ja runa ir par mobilitāti, pieņemšanu darbā utt. Šajā sakarā jāizšķir, piemēram, divi svarīgi aspekti: pirmkārt, attiecīgajā darba vietā uzdevumu veikšanai nepieciešamais valodas zināšanu līmenis (saskarsme ar sabiedrību vai ārzemju klientiem), un, otrkārt, norādījumu sniegšana valodā, kurā runā uzdevumu veicējs.

4.16 Saistībā ar šo konkrēto pasākumu īstenošanu Komiteja lielu uzmanību pievērš Komisijas stratēģijai, kas tiks iesniegta 2008. gada septembrī, un novērtēs progresu salīdzinājumā ar iepriekšējo stratēģiju.

4.17 Ja runa ir par eiropiešu tiesībām kultūras jomā, trešo valstu pilsoņiem, kas uzturas Eiropā, un ES ārējo sadarbību,

Briselē, 2008. gada 18. septembrī

Komisijai būtu jābalstās uz ANO Izglītības, Zinātnes un kultūras organizācijas (UNESCO) konvenciju par kultūras daudzveidību un sadarbībā ar kultūras jomā aktīvajām apvienībām un NVO jāpiedāvā pamatnostādnes, kurās ir ņemta vērā dalībvalstu veiktās ratifikācijas ietekme uz Eiropu.

4.18 Mobilitāti veicina sociālie partneri, un zināms skaits darba devēju, darba ņēmēju un varas iestāžu, tostarp arī Komisija, uzskata, ka mobilitāte varētu būt brīnumlīdzeklis pret bezdarbu un darbaspēka trūkumu. Valodu zināšanu trūkums kā šķērslis pagaidām vēl ir pārāk maz izskatīts jautājums. Piemēram, ir sarežģīti mūžizglītības ietvaros vienlaicīgi apmeklēt profesionālās apmācības un apgūt valodas, kā arī profesionālā ziņā mobiliem vecākiem, piemēram, romiem daudzās Eiropas valstīs un atsevišķām itāļu grupām Vācijā, nav iespēja sūtīt bērnus uz skolām pēc savas izvēles. Komisijai nevajadzētu atstāt šo jautājumu dalībvalstu ziņā, tai būtu jāpieprasa informācija par dažādu Eiropas tautību bērnu diskrimināciju (uz valodas pamata) skolās.

4.19 Tāpat jāmin grūtības, ar kurām sastopas dalībvalstu pārvaldes iestādes, kā arī sociālie partneri, piemērojot darba ņēmēju norīkošanas direktīvu, un kuru iemesls ir izpratnes trūkums vietējo iedzīvotāju vidū. Šos jautājumus Komisija nav atstājusi novārtā, tomēr, kā jau iepriekš teikts, tie pienācīgi jāsašķir starp iesaistītajām pusēm (Komisiju, dalībvalstīm, sociālajiem partneriem, pašvaldībām, valsts iestādēm, nodarbinātības dienestiem utt.)⁽¹⁰⁾.

4.20 Visbeidzot, jāapsver iespējas, kādas sniedz iestādēs noteiktā valodu lietošanas kārtība, ja runa ir ne tikai par iestāžu oficiālo saziņu. Komiteja norāda, ka šis jautājums joprojām ir sarežģīts, jo liels skaits publiski pieejamo dokumentu nav pārtulkots, tādēļ kārtējo reizi aktuāls kļūst finansējuma jautājums. Šajā sakarā jāmin ES iestāžu tīmekļa lappuses, jo īpaši ES Padomes vai ES prezidentvalsts mājaslapas.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁰⁾ EESK 29.5.2008. atzinums par tematu "Darba ņēmēju norīkošana darbā pakalpojumu sniegšanas jomā — izmantojot priekšrocības un iespējas un nodrošinot darba ņēmēju aizsardzību", ziņotāja — Le Nouail-Marliere kdze (OV C 224, 30.8.2008.).